

וכתב בהקדמה לספר עזרת כהנים עמ"ס מדות וז"ל: אין אנו פטורים מדרוש וחקור בכל תוצאי תבנית הבית לכל מוצאיו ומובאיו, ובטח מובן לכל חכם לב דודאי המסכת הזאת עומדת ומתחננת לפני כסא הכבוד ושואלת ומבקשת תחנון על מזלה בערך חברותי בשבתה בקרן זוית ואין לה למכביר דורש ומבקש, וכבר אמרו חז"ל (ר"ה ל' ע"א) ציון הוא דורש אין לה, בכלל דבעי דרישה, וכעת נהפך הדבר אתמהא.

לדעתי הצעירה נראה כי אין שיעור לחיוב דרוש בה והפוך בה דכולה בה וכו', נשא נא לבבינו ונשים עצה ונחקרה אולי כל המאורעות הקשות ר"ל הפוגעים בנו, מרעין בישין, פגעים בישין וכיוצא, הן הן הדופקים כפטיש על דלתי שערי לבבינו בזה ומקיצין ומעוררין אותנו משינת התרשלות הלזה, והן הנה חלף ניב שפתי הנביאים בזמן המוקדם זה שנים קדמוניות וכו' ע"כ.

עוד כתב שם בהקדמה לספר עזרת כהנים וז"ל: במדרש (ויק"ר פ"ז) איתא דהעסק בלימוד תבניתה הוא כאילו בונים אותה, ובמדרש תנחומא (פ' צו) איתא שאמר הקב"ה ליחזקאל גדול קרייתיה בתורה כבנינה וכו', ודוד המלך ע"ה על כל צדקותיו וכל חסידתו עד אין שיעור, לא סמך לבקש חסד וזכרון טוב כמו שסמך על טרחו והשתדלותו ויגיעו בטירחת בית המקדש וכדכתיב (תהלים קלב) זכור ה' לדוד את כל ענותו וגו' ונענה שם על זה והושב לו ואמר נשבע ה' לדוד אמר לא ישוב ממנה וגו', וכל זה עבור טרחותיו בעסק המקדש, נוסף על כל צדקותיו הכבירים עד אין שיעור וכו' "ולכן יש לסמוך על זה ולבקש זכרון טוב וגם בעוה"ז להשיג כל טוב" ע"כ.

סתם מידות - אליבא דמי הוא

ביומא (דף ט"ז ע"א) איתא אמר רב הונא מאן תנא מדות, דסתם מדות - ר' אלעזר בן יעקב הוא (המוזכר במדות פ"ב מ"ה) ולרש"י שם לא נשאר כן במסקנא, ובתוס' יום טוב (מדות פ"ה מ"ב) כתב דגם לרמב"ם כן הוא, אבל בתוס' שם מקיימים הגירסא.

ובירושלמי יומא (פ"ב ה"ב, י"ב ע"ב) ר' אחא בשם ר' אבהו מדות - דר' אלעזר בן יעקב היא. א"ר יוסי בי ר' בון ולא כולה (אין כולה הולכת כראב"י), אלא מילין דצריכין רבנן (שיש דברים שנצרכו רבנן להעמיד דלא כראב"י - פנ"מ).

זמן לימוד מסכת מדות

ראה לעיל (על תמיד) שהבאנו מהפרי חדש (סי' תיד) שמנהג ירושלים היה, שבערב ראש חודש אחרי חצות למדו מס' מדות ומס' תמיד ע"ש.

וראה בהנהגות הרה"ק מווילעדניק זצ"ל שנדפסו בספר שארית ישראל באות י"ב שכתב שבכל ער"ח יאמר ג"כ ח"י פרקים משניות ופ"א ממקואות ופ"א ממסכת מדות עכ"ד.

מדות - לשון רבים

כתב בהקדמת הספר סמיכת חכמים (עמ"ס ברכות): נקראת המסכתא מדות לשון רבים, לפי שהן חדרים רבים במקדש, וכל חדר יש לו מדה בפני עצמה.